

NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG TỔ CHỨC GIỜ HOẠT ĐỘNG NGOÀI TRỜI CHO TRẺ MẪU GIÁO 5-6 TUỔI Ở TRƯỜNG MẦM NON THÔNG QUA VIỆC SỬ DỤNG TRÒ CHƠI DÂN GIAN

Nguyễn Thị Hương

Khoa Giáo dục Tiểu học - Mầm non

Email: huongnt69@dhhp.edu.vn

Ngày nhận bài: 31/12/2021

Ngày PB đánh giá: 24/01/2022

Ngày duyệt đăng: 04/02/2022

TÓM TẮT: Hoạt động ngoài trời là hoạt động bắt buộc được quy định trong chế độ sinh hoạt hàng ngày cho trẻ mầm non nói chung và trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi nói riêng. Hoạt động ngoài trời có tầm quan trọng rất lớn đối với sự phát triển của trẻ 5-6 tuổi, khi tham gia hoạt động này trẻ được quan sát, được chơi các trò chơi vận động, chơi tự do khám phá thiên nhiên... giúp tinh thần của trẻ thoải mái, trẻ sẽ nhanh nhẹn, linh hoạt hơn. Trò chơi dân gian là một trong những phương tiện quan trọng để giáo dục kỹ năng cho trẻ. Việc kết hợp trò chơi dân gian vào các thời điểm hoạt động của trẻ mang lại ý nghĩa to lớn trong việc rèn luyện và phát triển kỹ năng vận động cho trẻ, đặc biệt nó góp phần xây dựng nhân cách mang đậm văn hóa dân tộc Việt Nam cho trẻ ngay từ khi còn nhỏ.

Từ khóa: Trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi; Hoạt động ngoài trời; Trò chơi dân gian.

IMPROVING THE QUALITY OF OUTDOOR ACTIVITIES ORGANISED FOR 5-6-YEAR-OLD PRE-SCHOOL CHILDREN THROUGH THE IMPLEMENTATION OF TRADITIONAL GAMES

ABSTRACT: Outdoor activities are mandatory in the daily routine for pre-school children in general and 5-6-year-olds in particular. They are of great importance to the development of 5-6-year-olds. When participating in these open-air activities, children have opportunities to play movement games, freely observe and explore nature, which all make their minds relaxed and more agile and flexible. Traditional games are one of the crucial means of teaching skills to children. Integrating traditional games into children's activities plays a significant role in training and developing children's physical skills. Specifically, this contributes to building their personality and character which are deeply imbued with national identity and Vietnamese culture from early childhood.

Keywords: 5-6-year-old preschool children; outdoor activities; traditional games

1. MỞ ĐẦU

Giáo dục mầm non là bậc học đầu tiên trong hệ thống giáo dục quốc dân, có nhiệm vụ chăm sóc, nuôi dưỡng giáo dục trẻ từ 3 tháng đến 6 tuổi đặt nền móng cho việc hình thành nhân cách con người.

Hàng ngày trẻ mầm non đến trường từ 6h45 tới 17h00 giờ chiều, được giáo viên chăm sóc nuôi dưỡng giáo dục thông

qua chế độ sinh hoạt hàng ngày. Chế độ sinh hoạt của trẻ em là một quy trình khoa học nhằm phân phối thời gian và trình tự các hoạt động trong ngày cũng như việc ăn uống, nghỉ ngơi một cách hợp lý nhằm đảm bảo sự tăng trưởng và phát triển của trẻ em. Chế độ sinh hoạt hàng ngày của trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi được quy định với 9 hoạt động như sau:

STT	TÊN HOẠT ĐỘNG	MÙA HÈ	MÙA ĐÔNG
1	Đón trẻ - thể dục sáng	6h45 – 8h10	7h00 – 8h10
2	Hoạt động học	8h10 – 8h45	8h10 – 8h45
3	Hoạt động góc	8h45 – 9h30	8h45 – 9h30
4	Hoạt động ngoài trời	9h30 – 10h20	9h30 – 10h20
5	Hoạt động vệ sinh - ăn trưa	10h20 – 11h30	10h20 – 11h30
6	Hoạt động ngủ trưa	11h30 – 14h00	11h30 – 14h00
7	Vệ sinh - ăn chiều	14h00 – 14h40	14h00 – 14h40
8	Hoạt động chiều	14h40 – 16h00	14h40 – 16h00
9	Trả trẻ	16h00 – 17h00	16h00 – 17h00

Như vậy, hoạt động ngoài trời là một hoạt động bắt buộc mà giáo viên phải tổ chức hàng ngày cho trẻ. Giờ hoạt động ngoài trời góp phần quan trọng đối với cuộc sống của trẻ, giúp trẻ hòa nhập với thế giới xung quanh, đồng thời giúp trẻ hình thành, phát triển tính mục đích, tính kỉ luật cũng như tính đồng đội. Hoạt động ngoài trời cũng là dịp tốt để trẻ khám phá về thế giới xung quanh, qua đó kích thích trí tò mò, khả năng quan sát, năng lực phán đoán, trí tưởng tượng ở trẻ.

2. NỘI DUNG

2.1. Vài nét về giờ hoạt động ngoài trời của trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi

Hoạt động ngoài trời của trẻ ở trường mầm non là hoạt động được quy định trong chế độ sinh hoạt hàng ngày, được tổ chức ở không gian bên ngoài lớp học nhằm thỏa mãn nhu cầu phát triển nhân

cách của trẻ. Trong chế độ sinh hoạt hàng ngày của trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi hoạt động ngoài trời được tổ chức vào buổi sáng với khoảng thời gian 45-50 phút. Tùy theo điều kiện khí hậu từng vùng miền, tùy theo từng mùa mà nhà trường có thể thay đổi giờ hoạt động ngoài trời để đảm bảo sức khỏe cho trẻ. Ví dụ: Mùa hè hoạt động ngoài trời được tổ chức ngay sau hoạt động học để tránh nắng nóng cho trẻ, mùa đông trời lạnh hoạt động ngoài trời được tổ chức sau hoạt động học và hoạt động góc để trẻ không bị lạnh.

Giờ hoạt động ngoài trời ở trường mầm non giúp trẻ phát triển toàn diện về nhận thức, tình cảm, ý chí cũng như các nét tính cách và năng lực xã hội. Khi hoạt động cùng các bạn, trẻ có trách nhiệm, đòi hỏi biết hi sinh ý muốn cá nhân vì lợi ích chung của cả nhóm.

Thông thường một giờ hoạt động ngoài trời của trẻ được giáo viên tổ chức ba nội dung như sau:

Nội dung 1: Quan sát

Giáo viên tổ chức cho trẻ quan sát các nội dung: Quan sát thiên nhiên: nắng, mưa, gió, nước, ánh sáng, cây, hoa lá, các sự vật, sự kiện hoặc quan sát các tình huống nảy sinh... mỗi ngày giáo viên lựa chọn một nội dung cho trẻ quan sát.

Nội dung 2: Trò chơi vận động ngoài trời

Chơi vận động ngoài trời là khoảng thời gian, không gian phù hợp cho các hoạt động phát triển vận động của trẻ. Các hoạt động này giúp trẻ rèn luyện, củng cố và hoàn thiện các vận động cơ bản (đi, chạy, nhảy, bò, ném...), các tổ chất vận động (nhANH, mạnh, khéo, bền bỉ, dẻo dai...) trẻ được thỏa mãn với các vận động, trò chơi do trẻ tự khởi xướng hoặc do giáo viên tổ chức. Để tạo cơ hội cho trẻ được rèn luyện thể chất mỗi ngày giáo viên có thể tổ chức cho trẻ chơi một trò chơi vận động khác nhau.

Nội dung 3: Chơi tự do

Trẻ được tự do lựa chọn những hoạt động theo ý thích của trẻ: Chơi với đồ chơi ngoài trời, chăm sóc cây, con... hoạt động này giáo viên giữ vai trò quan sát, định hướng cho trẻ.

Để giờ hoạt động ngoài trời của trẻ đạt hiệu quả cao thì vai trò của giáo viên rất quan trọng. Giáo viên phải xây dựng được kế hoạch cụ thể, có sự chuẩn bị chu đáo về sân chơi, đồ dùng đồ chơi và đặc biệt phải có sự tìm tòi các nội dung một cách phù hợp cho trẻ được quan sát, được vận động, được tự do chạy nhảy, tìm hiểu môi trường xung quanh trẻ. Khi tổ chức hoạt động ngoài trời giáo viên cũng phải có khả

năng bao quát quản lý trẻ để đảm bảo an toàn tuyệt đối cho trẻ.

Trên thực tế giờ hoạt động ngoài trời được các trường mầm non chỉ đạo thực hiện nghiêm túc, tuy nhiên giáo viên còn gặp nhiều khó khăn, chưa lựa chọn được nhiều trò chơi dân gian vận động để đưa vào nội dung chơi vận động cho trẻ. Một vài trò chơi dân gian vận động thường được giáo viên tổ chức lặp đi lặp lại nhiều lần nên trẻ dễ nhàm chán.

2.2. Ý nghĩa của trò chơi dân gian vận động đối với sự phát triển của trẻ mầm non

Trò chơi dân gian là một kho tàng văn hóa dân tộc của Việt nam, đó là những giá trị tinh thần được xuất phát từ lịch sử, từ lao động, từ văn hóa, đời sống của người dân Việt Nam được lưu truyền tự nhiên qua nhiều thế hệ và luôn được cải biên, bổ sung cho phù hợp với từng nơi, từng lúc, nhằm thỏa mãn nhu cầu về vui chơi giải trí, giao lưu văn hóa và phát triển các mặt thể chất, tinh thần của con người.

Trò chơi dân gian vận động là những trò chơi đơn giản, gần gũi với trẻ, khi chơi các trò chơi dân gian vận động cơ bắp và các giác quan của trẻ được hoạt động, tính nhanh nhẹn, khéo léo, dẻo dai... của trẻ được hình thành và phát triển.

Với trẻ mầm non trò chơi dân gian vận động giúp trẻ em phát triển toàn diện cả về thể chất lẫn tâm hồn. Nét đặc biệt của trò chơi dân gian vận động là hầu hết các trò chơi đều gắn liền với các bài đồng dao, đó chính là những câu về ngắn gọn, có nhịp điệu, âm thanh được sử dụng trong khi chơi. Những bài đồng dao trong trò chơi cung cấp cho trẻ những kiến thức về xã hội, giúp trẻ tiếp thu những điều hay, lẽ phải, cung cấp cho trẻ những kiến thức xã hội

cần thiết như: Tập mua bán, tập lao động, làm quen với các nghề trong xã hội... Trò chơi dân gian vận động là phương tiện giáo dục trẻ em có thái độ đúng đắn trong các mối quan hệ giữa con người với con người, giữa con người với thiên nhiên, giúp trẻ phát triển trí tưởng tượng, là phương tiện phát triển ngôn ngữ có hiệu quả. Khi tham gia trò chơi dân gian vận động trẻ được ca hát, nhảy múa, đối đáp... Qua đó vốn từ của trẻ phong phú hơn, ngôn ngữ của trẻ từ đó cũng được phát triển thêm. Trò chơi dân gian vận động còn có ý nghĩa quan trọng trong việc rèn luyện kỹ năng sống cho trẻ, khi tham gia trò chơi dân gian trẻ sẽ biết hòa đồng, nhường nhịn, chia sẻ với các bạn. Đặc biệt đối với trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi trò chơi dân gian vận động giúp trẻ nhanh nhẹn, hoạt bát, dẻo dai và phát triển cân đối về thể chất giúp giảm bớt các bệnh béo phì, cận thị.

2.3. Mối quan hệ giữa trò chơi dân gian vận động với hoạt động ngoài trời của trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi

Trò chơi dân gian vận động và hoạt động ngoài trời có mối quan hệ chặt chẽ với nhau, tác động mạnh mẽ đến sự phát triển toàn diện của trẻ. Trong giờ hoạt động ngoài trời giáo viên tổ chức cho trẻ chơi các trò chơi dân gian vận động hợp lý, vừa sức sẽ giúp cho giúp cho hệ xương phát triển. Lứa tuổi này trẻ đang lớn, xương hấp thụ nhiều canxi hơn, khi tham gia các hoạt động ngoài trời giúp cho các tế bào tạo xương xây đắp cho xương đặc hơn, rắn chắc hơn, dẻo dai hơn, trẻ sẽ phát triển tối đa về chiều cao, về trọng lượng, về sự rắn chắc của thể hình. Khi tham gia hoạt động ngoài trời trẻ được tiếp xúc trực tiếp với môi trường tự nhiên, tinh thần của trẻ thoải mái hơn, trẻ sẽ hứng thú với hoạt động

hơn, nhờ đó mà các quá trình tâm lý, nhận thức của trẻ phát triển tốt.

Đa số các trò chơi dân gian vận động diễn ra ngoài trời, dụng cụ để chơi dễ tìm và chủ yếu từ các vật liệu tự nhiên, đây là điều kiện để trẻ gắn bó với môi trường thiên nhiên, giúp trẻ biết yêu thiên nhiên, biết bảo vệ môi trường. Bên cạnh đó, các trò chơi dân gian vận động cũng là môi trường rèn luyện kỹ năng sống của trẻ. Chỉ khi chơi các trò chơi tập thể, tính đoàn kết của các em mới được thích nghi hay khi thêm bạn thêm bè bất chợt của một cuộc chơi sẽ giúp các em biết cách sẻ chia, linh hoạt.

2.4. Sử dụng trò chơi dân gian vận động phù hợp nhằm nâng cao chất lượng tổ chức hoạt động ngoài trời cho trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi

Kho tàng trò chơi dân gian vận động Việt Nam rất đa dạng, phong phú, mỗi vùng miền có bản sắc văn hóa riêng và có những trò chơi dân gian phù hợp với nét văn hóa của từng vùng miền. Để lựa chọn được những trò chơi dân gian vận động phù hợp đưa vào tổ chức trong giờ hoạt động ngoài trời cho trẻ giáo viên phải nghiên cứu cách phân loại trò chơi dân gian vận động, cụ thể như sau:

- Nhóm trò chơi dân gian vận động: Bao gồm các trò chơi trẻ em vận động chân tay, chạy, nhảy như trò chơi “Rồng rắn lên mây”, “Mèo đuổi chuột”, “Kéo co”, “Cướp cờ”, “Bịt mắt bắt dê”...

- Nhóm trò chơi trí tuệ: Đó là những trò chơi nhằm phát triển trí tuệ cho trẻ, dạy cho trẻ biết quan sát, tính toán, như trò chơi “Cờ đi đường” “Ô ăn quan”, “Cờ lúa ngô”, “Cờ cá ngựa”; “Cờ tướng”...

- Nhóm trò chơi sáng tạo: Là trò chơi giúp trẻ thông minh hơn như trò chơi “Ăn

quả nhả hột” đây là trò chơi mới được sáng tạo dựa vào trò chơi cũ là trò chơi “Cá sấu lên bờ”, “Thi đếm nhanh, nói nhanh”...

Trên thực tế nếu giáo viên tích cực lựa chọn nhiều trò chơi mới đưa vào tổ chức cho trẻ thì trẻ sẽ hứng thú hoạt động, ngược lại nếu giáo viên không chịu khó tìm tòi những trò chơi mới chỉ tổ chức lại nhiều lần một vài trò chơi trẻ sẽ chán nản kém hứng thú. Vì vậy ngoài những trò chơi quen thuộc như “Mèo đuổi chuột”, “Bịt mắt bắt dê”, “Kéo co”, “cướp cờ” giáo viên sẽ phải tìm tòi thêm những trò chơi mới. Để chọn lựa những trò chơi dân gian vận động mới, phù hợp thì giáo viên cần nghiên cứu tài liệu kho tàng trò chơi dân gian Việt Nam của các vùng miền và lựa chọn những trò chơi dân gian vận động phù hợp đưa vào tổ chức cho trẻ. Ví dụ: Các trò chơi “Ném còn” của đồng bào các dân tộc Tày Nùng ở Tuyên Quang, “Đi cà kheo” của người Thái Tây Bắc, trò chơi “Đi cầu khỉ”, trò chơi “Bắt vịt” của vùng miền Tây Nam Bộ...

Khi giáo viên tổ chức các trò chơi dân gian vận động trong giờ hoạt động ngoài trời, trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi được trực tiếp chạy nhảy, vận động dưới ánh nắng mặt trời và không khí thoáng đãng điều đó sẽ giúp trẻ khỏe mạnh, nhanh nhẹn, tích cực vận động. Tuy nhiên, khi lựa chọn các trò chơi giáo viên nghiên cứu kỹ về luật chơi, cách chơi và chuẩn bị cho trẻ chơi như thế nào để trẻ vừa hứng thú vừa đảm bảo an toàn.

Ví dụ: Trò chơi “Bịt mắt bắt dê”

Chuẩn bị: 01 chiếc khăn để bịt mắt, sân chơi bằng phẳng, thoáng đãng mát mẻ.

Luật chơi: Bạn bị bịt mắt nghe tiếng vỗ tay để tìm “bắt” bạn của mình, nếu “bắt” hoặc sờ được vào người của bạn thì bạn bị “bắt” sẽ phải bịt mắt thay cho bạn.

Cách chơi: 01 bạn lên dùng chiếc khăn để bịt mắt, các trẻ còn lại đứng xung quanh thành vòng tròn, 01 bạn lên vỗ tay và đi xung quanh bạn bị bịt mắt, cháu bị bịt mắt nghe theo tiếng vỗ tay để tìm “bắt” bạn. “Bắt” được bạn hoặc sờ được vào người bạn thì bạn bị bịt mắt sẽ thắng, bạn bị bắt sẽ thua và phải bịt mắt thay bạn.

Bên cạnh việc tìm tòi các trò chơi dân gian vận động để tổ chức cho trẻ giáo viên có thể nâng cao yêu cầu chơi giúp trẻ hứng thú hơn trong khi chơi. VD: Trò chơi đi cầu khỉ, khi trẻ đã đi thuần thục giáo viên có thể nâng cao yêu cầu bằng cách cho trẻ gánh hoa quả, hàng hóa đi trên cầu khỉ; trò chơi “Bịt mắt bắt dê” có thể đổi thành bịt mắt đánh trống hoặc bịt mắt đập niêu; trò chơi bắt vịt có thể đổi thành trò chơi bắt ếch, bắt cá... Khi cải biên các trò chơi giáo viên phải tính đến việc chuẩn bị đồ dùng, dụng cụ cho phù hợp với luật chơi mới.

Để giúp trẻ có ý thức cố gắng, đoàn kết hăng hái thi đua và có tinh thần tập thể thì giáo viên phải có sự quan sát tinh tế, xử lý các tình huống linh hoạt trong quá trình trẻ chơi. Sau mỗi lần chơi giáo viên cần nhận xét, đánh giá kết quả cuộc chơi của trẻ một cách khách quan, công bằng. Giáo viên phải nhận xét được ưu điểm và nhược điểm của các đội khi tham gia trò chơi, khích lệ động viên trẻ kịp thời.

3. KẾT LUẬN

Hoạt động ngoài trời là hoạt động rất cần thiết và không thể thiếu được trong chế độ sinh hoạt hàng ngày của trẻ mẫu giáo 5-6 tuổi. Để nâng cao chất lượng tổ chức hoạt động ngoài trời cho trẻ lứa tuổi này giáo viên mầm non phải luôn có ý thức tìm tòi các trò chơi dân gian vận động, có thể cải biên thành những trò chơi mới đưa vào tổ chức cho trẻ chơi. Khi tham gia chơi các

trò chơi dân gian giáo viên giúp cho trẻ có cơ hội được làm quen, được hòa mình vào truyền thống văn hóa của dân tộc góp phần hình thành và xây dựng cho trẻ nhân cách mang đậm nét truyền thống văn hóa của dân tộc Việt Nam.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Giáo dục & Đào tạo, *Hướng dẫn tổ chức thực hiện chương trình giáo dục mầm non* (Mẫu giáo lớn 5-6 tuổi), NXB Giáo dục Việt Nam.
2. Nguyễn Thị Hòa (2011), *Giáo trình Giáo dục học mầm non*, Nxb Đại học Sư phạm Hà Nội

3. Vũ Ngọc Khánh (2012), *Trò chơi dân gian Việt Nam (dành cho trẻ em)*, NXB Giáo dục Việt Nam.

4. Lê Phương Liên - Lê Bá Cường (2021), *Tổ chức trò chơi dân gian cho trẻ mẫu giáo*, NXB Đại học Quốc gia Hà Nội.

5. Dương Phong (2015), *Trò chơi dân gian Việt Nam Tinh tuyển*, NXB Văn học

6. Mai Hùng Tâm – Đỗ Biên Thùy (2018), *Trò chơi dân gian phổ thông vui nhộn dành cho thiếu nhi*, NXB Trẻ

7. Nguyễn Ánh Tuyết (chủ biên) – Nguyễn Thị Như Mai – Đinh Thị Kim Thoa (2014), *Tâm lý học trẻ em lứa tuổi mầm non từ lọt lòng đến 6 tuổi*, Nxb Đại học Sư phạm.